

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel
DRB

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum 24 september 2018
Onderwerp Beantwoording vragen n.a.v. de evaluatie Wet herziening
gerechtelijke kaart

Ons kenmerk
2352247

Uw kenmerk
159059.02u

Op 16 juli 2018 heb ik een verzoek van uw vaste kamer commissie voor Justitie en Veiligheid ontvangen over de evaluatie van de Wet herziening gerechtelijke kaart (hierna: Wet HGK), die ik u op 18 december 2017 toezond en mijn reactie op het rapport van 16 april 2018.¹ In het verzoek stellen de leden van de PvdA-fractie een aantal vragen. De leden van het CDA en de SP hebben zich bij die vragen aangesloten.

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

De leden van de PvdA-fractie concluderen in de eerste plaats dat de resultaten van het KEI-project en de evaluatie van de Wet HGK laten zien dat de rechterlijke organisatie kampt met (grote) financiële en governanceproblemen. Daarmee staan, naar het oordeel van deze leden, de toegankelijkheid en bereikbaarheid van de rechtspraak voor de burger onder druk. Zij vragen of ik die conclusie deel en wat ik concreet ga doen om in de komende jaren de doelen van de wet wel te halen.

Ik ben het met de leden van de PvdA-fractie eens dat de Rechtspraak kampt met financiële en governanceproblemen. Over de financiële problemen zond ik op 16 april 2018 een uitgebreide brief aan de voorzitter van de Tweede Kamer, die u ook in kopie kreeg toegestuurd.² Op de governanceproblemen ben ik niet alleen ingegaan in mijn reactie op het rapport over de evaluatie van de Wet HGK van 16 april 2018, maar ook in de brief aan de Tweede Kamer over de reset van de digitalisering van de rechtspraak van 13 april 2018.³ In deze brieven zijn de maatregelen opgenomen die ik de komende tijd tref ten aanzien van deze problematiek. Tijdens het beleidsdebat over de staat van de rechtsstaat van 22 mei jongstleden heb ik hier ook met uw Kamer over gesproken. Dit zijn niet de enige maatregelen die betrekking hebben op de doelen van de Wet HGK. De Wet HGK beoogde, zoals bekend, randvoorwaarden te creëren om de kwaliteit van de rechtspraak ook voor de toekomst te waarborgen. Met de Wet HGK is onder andere een aantal gerechten en parketten samengevoegd (schaalvergroting) en is een nieuw bestuursmodel voor de gerechten ingevoerd. Deze maatregelen moesten de kwaliteit van het rechtspreken (specialistische kennis en deskundigheid), de kwaliteit van het bestuur, de kwaliteit van de

¹ Kamerstukken I 2017/18, 32891, K; Kamerstukken II 2017/18, 32891, 424.

² Kamerstukken II 2017/18, 29279, 421.

³ Kamerstukken II 2017/18, 29279, 420.

bedrijfsvoering en de samenwerking in de strafrechtketen ten goede komen. De Commissie Evaluatie Wet HGK (hierna: commissie-Kummeling) concludeert in haar rapport dat de doelen van de Wet HGK nog maar beperkt gerealiseerd zijn en dat er meer tijd nodig is om de processen die de Wet HGK in gang heeft gezet, te voltooien. De inspanningen die van mijzelf, van de Raad voor de rechtspraak (hierna: Raad), van de gerechtsbesturen en van het openbaar ministerie worden gevraagd, zijn in het rapport en in mijn reactie daarop beschreven. Dat al stappen worden gezet ten aanzien van de door u gesignaleerde problemen, blijkt onder andere uit de nieuwe strategische IV-governance die de Raad samen met de gerechtsbesturen heeft ontwikkeld en die ertoe moet leiden dat veranderingen in de informatievoorziening van de Rechtspraak op koers kunnen worden gehouden. Over de laatste stand van zaken met betrekking tot de digitalisering van de rechtspraak informeerde ik de voorzitter van de Tweede Kamer in de brief van 13 juli 2018, die u ook in afschrift kreeg toegestuurd.⁴

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel
DRB

Datum
27 augustus 2018

Ons kenmerk
2352247

De leden van de PvdA-fractie vragen vervolgens hoe ik tussentijds de vinger aan de pols houd om te voorkomen dat pas bij de volgende evaluatie opnieuw de resultaten worden beoordeeld.

Kennelijk, zo antwoord ik de leden van de PvdA-fractie, is hier sprake van een misverstand. De Wet HGK vereist een evaluatie na vijf jaar en die is door de commissie-Kummeling uitgevoerd. De wet verlangt geen volgende evaluatie. Slechts ten aanzien van de splitsing van het arrondissement Oost-Nederland in de arrondissementen Gelderland en Overijssel heeft de commissie aanbevolen om de huidige indeling opnieuw te evalueren. In mijn brief van 16 april 2018 over de evaluatie van de Wet HGK heb ik aangegeven die aanbeveling te willen opvolgen, op een termijn van vijf jaar.

Dat betekent niet dat ik de komende jaren geen vinger aan de pols wil houden. Met de Raad heb ik afgesproken om de (verdere) implementatie van de Wet HGK vast onderdeel te laten zijn van de periodieke onderzoeken van en verslaglegging door de Rechtspraak, zoals het klantwaarderingsonderzoek (hierna: KWO), het medewerkerswaarderingsonderzoek (hierna: MWO), de visitatie van de gerechten en de jaarplannen en -verslagen van de Rechtspraak. Door aan te sluiten bij bestaande onderzoeken en rapportages moet – waar mogelijk – voorkomen worden dat de Rechtspraak, in een periode met flinke uitdagingen, belast wordt met nieuwe rapportageverplichtingen. Daarnaast informeer ik in overleggen met de Raad regelmatig naar de voortgang van de (verdere) implementatie van de Wet HGK. De resultaten van de verschillende onderzoeken en rapportages zullen daarbij relevante input zijn. Onderwerpen die in het kader van deze monitoring in ieder geval aandacht behoeven, zijn genoemd in mijn brief van 16 april 2018 over de evaluatie van de Wet HGK.

Voorts signaleren de leden van de PvdA-fractie dat de doelen van de Wet HGK door medewerkers veelal niet worden herkend. Zij vragen hoe ik ga bevorderen dat de mensen werkzaam in de rechterlijke organisatie zich betrokken voelen bij de verdere implementatie van de wet.

Met betrekking daartoe merk ik op dat de commissie-Kummeling in haar rapport concludeert dat het feit dat de doelen van de Wet HGK onvoldoende over het voetlicht zijn gekomen het proces naar de verwezenlijking van de doelen vermoedelijk bemoeilijkt. Zonder iets af te doen aan deze conclusie van de

⁴ *Kamerstukken I 2017/18, 34775 VI, AC.*

commissie, wil ik ervoor waken dat de herkenning van de doelen van de Wet HGK een doel op zich wordt. Belangrijker zal zijn dat medewerkers van de Rechtspraak zich in de komende jaren (meer) betrokken voelen bij de veranderingen die hun organisatie – dat wil zeggen het gerecht waarin zij werkzaam zijn, maar ook de Rechtspraak als geheel – inzet. Ik zal met de Raad bespreken op welke manier dit onderwerp beslag kan krijgen binnen de gerechten. Verder zal ik met de Raad bespreken op welke manier het verandervermogen van de Rechtspraak, en specifiek de ervaren betrokkenheid van medewerkers bij de verdere implementatie van de Wet HGK, kan worden meegenomen in het MWO, het KWO en de visitatie van de gerechten. Daarbij constateer ik dat binnen de Rechtspraak al activiteiten worden ontplooid op het gebied van het stimuleren van medewerkersbetrokkenheid, bijvoorbeeld door via het bevorderen van persoonlijk leiderschap van medewerkers bewuste betrokkenheid bij de organisatie te stimuleren.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel
DRB

Datum
27 augustus 2018

Ons kenmerk
2352247

De leden van de PvdA-fractie refereren verder aan het beleidsdebat over de staat van de rechtsstaat van 22 mei jongstleden, waarin gesproken is over de zorg die bestaat ten aanzien van de toegang tot en de bereikbaarheid van de rechtspraak, mede in het licht van de sterke teruggang in het aantal zittingslocaties. Zij vragen of ik voornemens ben om in het in mijn brief van 16 april 2018 over de evaluatie van de Wet HGK aangekondigde nadere onderzoek een onderscheid te maken tussen verschillende groepen gedaagden en verweerders (hoogopgeleid, laagopgeleid, mkb'ers, zzp'ers, verschillende inkomensgroepen, mensen met meer en mensen met minder doenvermogen) en de maatregelen die kunnen bijdragen aan het wegnemen van fysieke drempels voor deze onderscheiden groepen. Ook vragen zij of ik de resultaten van het nadere onderzoek aan uw Kamer kan doen toekomen.

Na het uitkomen van het rapport van de commissie-Kummeling is door het Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatiecentrum (WODC) een aanvullend kwantitatief onderzoek uitgevoerd voor de regio Noord-Nederland. Met dit onderzoek zijn in totaal drie voor Nederland representatieve arrondissementen (namelijk Limburg, Noord-Holland en Noord-Nederland) onderzocht. Deze onderzoeken bieden een goede basis voor het aangekondigde nadere onderzoek. Ik zal in overleg met de onderzoekers bezien of het mogelijk is het gevraagde onderscheid naar verschillende groepen gedaagden en verweerders een plaats te geven in het onderzoek. Over de uitkomsten van het nadere onderzoek zal ik uw Kamer op een geschikt moment informeren.

Tot slot vragen de leden van de PvdA-fractie of ik bereid ben om ten behoeve van de volgende evaluatie een nulmeting vast te stellen alsmede helder omschreven doelen. Ook vragen zij waar ik over vijf jaar wil staan in het licht van de door de commissie-Kummeling geformuleerde aanbevelingen.

Zoals hierboven opgemerkt, verlangt de Wet HGK geen volgende evaluatie. Er zullen in dit kader dus ook geen nulmeting of helder omschreven doelen van de wet worden vastgesteld. Wel wordt de situatie in de arrondissementen Gelderland en Overijssel over vijf jaar opnieuw geëvalueerd.

Met betrekking tot de vraag waar ik in het licht van de aanbevelingen van de commissie-Kummeling over vijf jaar wil staan, benadruk ik dat het belangrijk is dat de rechterlijke organisatie meer, dan wel op een andere wijze gebruik maakt van de randvoorwaarden die met de invoering van de Wet HGK zijn gecreëerd opdat burgers ook in de toekomst verzekerd zijn van kwalitatief goede

rechtspraak. De commissie-Kummeling adviseert om de implementatieprocessen tijd te geven en op korte termijn geen nieuwe institutionele of structuurreorganisaties uit te voeren. Wel adviseert de commissie om 'binnen de huidige kaders' gerichte verbeteringen door te voeren. Gelet op dit advies ben ik terughoudend om te concreet aan te geven waar het implementatieproces over vijf jaar moet staan. Veel meer zie ik de (verdere) implementatie van de Wet HGK als een onderwerp van voortdurend gesprek met de Raad, waarbij ik vinger aan de pols houd op de hierboven geschetste wijze.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel
DRB

Datum
27 augustus 2018

Ons kenmerk
2352247

De Minister voor Rechtsbescherming,

Sander Dekker